

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 2. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jautrīte Briede un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 20/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3. panta otrās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91., 92. un 110. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka likumā minētām fiziskām personām ir tiesības pieprasīt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja tās pēkšņi nonākušas tādā situācijā un materiālajā stāvoklī, kas tām liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību (stihisku nelaimju, nepārvaramas varas vai citu no personas neatkarīgu apstākļu dēļ), vai atrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā.

3. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka

juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*). Ir jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam ir atteikts piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību civillietā, jo viņš neatbilst apstrīdētajā normā minētajiem kritērijiem. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā, viņš atrodas tādā īpašā individuālā situācijā, kad valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība būtu jāpiešķir. Proti, apstrīdētā norma neparedzot individuālu izvērtējumu situācijā, kad persona ir vienīgais ģimenes apgādnieks un valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība ir nepieciešama darba strīdu risināšanai. Tādējādi, nepiešķirot valsts nodrošināto juridisko palīdzību, tiekot pārkāpts Satversmes 1. panta ietvertais sociāli atbildīgas valsts princips, 91. pantā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips, kā arī aizskartas Pieteikuma iesniedzēja Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu un 110. pantā ietvertās tiesības uz ģimenes un bērnu tiesību aizsardzību.

Kolēģija secina, ka likumdevējs apstrīdētajā normā ir skaidri paredzējis konkrētus kritērijus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanai. Gan Administratīvā rajona tiesa, gan Senāts ir individuāli vērtējis Pieteikuma iesniedzēja situāciju, tostarp, vai ienākumu zaudēšana ir uzskatāma par tādu situāciju, kas notikusi pēkšņi. Vērtējot Pieteikuma iesniedzēja individuālo situāciju, tiesas secināja, ka nav iestājušies apstrīdētajā normā minētie priekšnoteikumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanai.

Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 1., 91., 92. un 110. pantam pēc būtības ir saistīti ar to, ka viņš nepiekrīt tam, kā konkrētajā situācijā ir tikusi piemērota un interpretēta apstrīdētā norma. Proti, viņš iebilst tiesas vērtējumam attiecībā uz apstrīdētajā normā ietverto kritēriju piemērošanu konkrētajiem apstākļiem. Tomēr Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus konkrētā gadījumā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Tādējādi pieteikumā nav

pamatots, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 20/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina